

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 6 grudnia 2017 r.

Pozycja 270

POSTANOWIENIE z dnia 5 września 2017 r. Sygn. akt Ts 101/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski – przewodniczący i sprawozdawca
Henryk Cioch
Julia Przyłębska,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 stycznia 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej D.J.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej osobiście do Trybunału Konstytucyjnego 6 czerwca 2016 r. D.J. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 398² § 2 pkt 1 w zw. z art. 394¹ § 2 oraz art. 394¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) z art. 18 w zw. z art. 77 ust. 2, art. 32 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 i w zw. z art. 77 ust. 2, art. 47 w zw. z art. 77 ust. 2 oraz art. 72 w zw. z art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Postanowieniem z 20 stycznia 2017 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 30 stycznia 2017 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej ze względu na zbędność orzekania w związku z wyrokiem TK z 12 stycznia 2010 r. (SK 2/09, OTK ZU nr 1/A/2010, poz. 1). Zgodnie z tym orzeczeniem, art. 394¹ § 2 k.p.c., w brzmieniu dodanym przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), w zakresie, w jakim nie przewiduje zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania w sprawach, w których nie przysługuje skarga kasacyjna, jest zgodny z art. 45 ust. 1 i z art. 77 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Ponadto Trybunał ustalił, że ostateczne orzeczenie w sprawie skarżącego zostało oparte wyłącznie na art. 394¹ § 2 k.p.c., a zatem w pozostałej części przepisy art. 394¹ (§ 1, § 1¹ i § 3) k.p.c. bez wątpienia nie były podstawą prawomocnego postanowienia. Natomiast zbęd-

ność orzekania w zakresie dotyczącym art. 394¹ § 2 k.p.c. wynika z przywołanego już wyroku TK z 12 stycznia 2010 r. (SK 2/09).

Niezależnie od powyższego Trybunał uznał za oczywiście bezzasadny zarzut niezgodności art. 398² § 2 pkt 1 w zw. z art. 394¹ § 2 k.p.c. ze wskazanymi w skardze przepisami Konstytucji. Jak zauważył bowiem sam skarżący, art. 577 k.p.c. i art. 106 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082, ze zm.; dalej: k.r.o.) czynią wyłom w przepisach ustanawiających zasadę trwałości prawomocnych orzeczeń sądu. Sąd może zmienić rozstrzygnięcie dotyczące (odpowiednio) władzy rodzicielskiej lub sposobu jej wykonywania już po uprawomocnieniu się wyroku rozwodowego obejmującego rozstrzygnięcie w tych kwestiach. Bezpodstawny był więc zarzut postawiony przez skarżącego, że korekta takiego judykatu wymaga przyznania jemu (rodzicowi) możliwości wystąpienia o nadzwyczajną kontrolę postanowienia o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania przeprowadzaną przez Sąd Najwyższy.

Na postanowienie z 20 stycznia 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej skarżący złożył – w ustawowym terminie – zażalenie, w którym zaskarżył to rozstrzygnięcie w całości oraz wniósł o jego uchylenie i nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Skarżący zarzucił, że nie było podstaw do odmowy nadania skardze dalszego biegu ze względu na zbędność orzekania, ponieważ jego sprawa i sprawa rozstrzygnięta w powołanym wyroku (SK 2/09) różnią się zakresem zaskarżenia. Jak podkreślił w zażaleniu, w analizowanej sprawie zostały zakwestionowane art. 398² § 2 pkt 1 w zw. z art. 394¹ § 2 k.p.c. przede wszystkim w zakresie, w jakim przewidują niedopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach o rozwód, zaś art. 394¹ § 2 k.p.c. przede wszystkim w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawach o rozwód, a nie w sprawach „niekasacyjnych” w ogóle.

Skarżący podniósł, że art. 106 k.r.o. nie zapewnia takiej samej ochrony prawnej, jaką dawałaby możliwość wniesienia w sprawie o rozwód zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie. Skarżący wskazał też na naruszenie zasady *falsa demonstratio non nocet* w odniesieniu do zarzutu pominięcia legislacyjnego w art. 394¹ § 2 k.p.c.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w zw. z art. 61 ust. 5-8 ustawy o TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

W pierwszej kolejności Trybunał uznał, że skarżący nie zakwestionował skutecznie stwierdzenia, zgodnie z którym zaistniała przesłanka *ne bis in idem* w zakresie dotyczącym

art. 394¹ § 2 k.p.c. W wyroku z 12 stycznia 2010 r. (SK 2/09) Trybunał badał powyższy przepis w zakresie wszystkich spraw „niekasacyjnych” (a zatem również spraw o rozwód). W uzasadnieniu przywołanego wyroku – trafnie zacytowanym w postanowieniu wydanym w sprawie skarżącego – Trybunał podkreślił: „choć art. 394¹ § 2 k.p.c. różnicuje sytuację podmiotów wnoszących zażalenie w postępowaniu zainicjowanym skargą o wznowienie, odpowiada zasadzie proporcjonalności, jest racjonalnie uzasadniony oraz służy ochronie stabilności obrotu i zasadzie prawomocności orzeczeń”.

Skoro zaistniała przesłanka zbędności orzekania, Trybunał słusznie w zaskarżonym postanowieniu z 20 stycznia 2017 r. odmówił nadania dalszego biegu skardze na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 ustawy o TK. Na etapie wstępnej kontroli wydaje się bowiem postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, a nie postanowienie o umorzeniu postępowania, które może zapaść dopiero podczas merytorycznego rozpoznania.

Z tych samych względów nie mógł być skuteczny sformułowany w zażaleniu zarzut naruszenia zasady *falsa demonstratio non nocet* odnoszący się do kwestii pominięcia legislacyjnego w art. 394¹ § 2 k.p.c. Trybunał orzekł już bowiem w wyroku z 12 stycznia 2010 r. (SK 2/09), że powyższy przepis w zakresie, w jakim nie przewiduje zażalenia do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania w sprawach, w których nie przysługuje skarga kasacyjna, jest zgodny z art. 45 ust. 1 i z art. 77 ust. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji. Nie występuje tu więc pominięcie legislacyjne dotyczące spraw, w których nie przysługuje skarga kasacyjna, a więc również spraw o rozwód.

Trybunał w niniejszym składzie stwierdza, że zarówno w skardze konstytucyjnej, jak i w rozpatrywanym zażaleniu skarżący podważa nie sam „niekasacyjny” charakter sprawy o rozwód, a tym samym brak możliwości wznowienia, ale *de facto* sposób, w jaki może nastąpić modyfikacja ustalenia odnośnie do władzy rodzicielskiej i kontaktów z dziećmi. Tymczasem w sprawach z zakresu prawa rodzinnego przewidziano szczególny tryb zmiany orzeczenia w zakresie władzy rodzicielskiej i kontaktów z dziećmi (art. 106 k.r.o.). Jak wynika z akt sprawy, skarżący uruchomił ten mechanizm proceduralny. Z tych względów Trybunał w pełni podziela pogląd zawarty w zaskarżonym postanowieniu z 20 stycznia 2017 r. dotyczący oczywistej bezzasadności zarzutów sprzeczności z Konstytucją art. 398² § 2 pkt 1 w zw. z art. 394¹ § 2 k.p.c.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że wniesione zażalenie nie podważa podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, dlatego zgodnie z art. 65 ust. 8 ustawy o TK, postanawia jak w sentencji.